

Gólem

Megharaptam a kézfejét. Erre nem volt felkészülve. Elsápadt. Üzenetem a testén keresztül érkezett hozzá, mert a teste – melynek már régóta nem ura többé – mindig megbízható médium volt számomra. Műalkotássá változtattam. Életre keltettem valamit, melyről soha nem lehetek biztos: netán nem fordul-e majd önmaga ellen. Elvégre a műalkotásban kell, hogy legyen valami önvészélyes.

Miután beköltöztem az Üvegező testébe, ezt a levelet diktáltam és írtam vele: „Mire e soraim Önhöz kerülnek, tisztelt Szerkesztőné és névrokonom, én, az Üvegező, már nem fogok létezni abban a testi valóságban, amelyben megismert engem. Legkéjesebb titkomat árulom el most Önnek: végre megöltém névrokonunkat, a Művésznőt! Szinte szexuális kielégültséget érzek ettől, és nem bánom, hogy tettemért megbüntetnek az e világi vagy a másvilági hatóságok. A gyilkosság részleteiről személyesen számolok be nemsokára Budapesten.

Emlékeztetem, hogy mikor sok évvel ezelőtt – nagy lelki válságom közepette – Önhöz írt első levelemben segítségért bátorkodtam folyamodni, és Ön megtett mindent, hogy segítsen rajtam. Akkori lelki válságomat, mint Ön is tudja, az a bizonyos újvidéki Művésznő okozta, aki az én nevemet viselte, akárcsak Maga Budapesten. Lehet, hogy nem okozott gondot hármunk névrokonsága Magának, de nekem igen. Bármennyire is igyekeztem az évek során az Ön tanácsára kiírni magamból gondjaimat, ennek ellenére egyre csak növekedtek, és íráskészségem, amint levelem és a mellékelt írásaim is igazolják, továbbra is ügyetlenségről árulkodik. Nem tagadom, mindenekelőtt üvegező és képkeretező vagyok. Igaz, az utóbbi időben kezdtem tanulni az üvegművészetet, de ezt az eddig nyert tudást azonban sohasem fogom használni.

Kedves Szerkesztőné, arra kérem, hogy a régi dokumentumokból, valamint a mostani levelemhez mellékelt kéziratokból és fotókból derítse

ki, vajon azzal rontottam-e el az életemet, mert azonosultam a Művésznővel, és az ő életét éltem egészen mostanáig, a fiam pedig azért hozott időnként vakmerő és téves döntéseket, mert kezébe adtam a *Gondolkozz és gazdagodj!* című könyvet? Talán oltalmazó anyai érzéseim váltak terhessé számára olyannyira, hogy emiatt megszakított velem minden kapcsolatot? Gondolhatja, mennyire szenvedek ettől, hiszen még azt sem tudom, melyik országban él. Bocsásson meg, hogy Magára zúdítottam gondjaimat, de nem tudtam máshoz fordulni tanácsért és segítségért.”

Már nagyon vártam az Üvegezőnőt. Ugyanis titokzatosan utalt rá, hogy jelentős események történtek életében, amióta nem találkoztunk. Mikor is láttuk egymást legutóbb? Lehet annak már több mint hat éve. Vagy talán még több is. Úgy eltűnt az életemből, akár a kámfor. Amilyen hirtelenséggel tört be az életembe a kilencvenes évek elején – teljesen felforgatva addigi szokványos mindennapjaimat – olyan hirtelen és titokzatosan tűnt el. Egyedül a nálam hagyott fényképekkel és levelekkel megtömött táskái és kartondobozai emlékeztettek rá, és azokra a viharos eseményekre éppúgy, amelyek az ő megjelenése óta bekövetkeztek az életemben. Ahogy számos jelenség előre jelzi a villám közeledtét, akként az én életemben is borzongató előjelek sejtették, hogy egy fantom készül behatolni világomba. Az Üvegező talán nem is egyéb, mint egy szellemi műalkotás, melynek nincs is benső tudata, és úgy jött létre az alaktalan tömegeből, mint a kristály, örökké egyforma törvények szerint. Ki tudja? Vagy mikor fülledt napokon az elektromos feszültség a tűrhetetlenségig fokozódik, míg végül villámokban sül ki, vagy ahogyan a bűnös gondolatok felhalmozódását, melyek megmérgezik Budapest levegőjét, egy hirtelen kitörés követi, valami lelki robbanás, mint a természetben a villám. Az én világomban egy Üvegező alakjában, melynek arcvonásaiban, viselkedésében a tömeglélek szimbóluma nyilvánult meg? Már évekkal ezelőtt felfedeztem magamban azt a kellemetlen képességet, hogy mindenütt intő, jelentéssel bíró formákat láttam, melyek álmaimban óriássá növekedtek, magamban pedig kínzó bizonyosság ébredt, hogy akaratom ellenére valami vagy valaki kiszívja a bensőmet, hogy fantomként alakot ölthessen.

Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii! Crrriiii!

Az ajtócsengő szagatott és éles hangja annyira megriaszított, hogy kezemből kiesett és apró szilánkokra tört a kristály borospohár. Feltápáskodtam a heverőről, és ajtót nyitottam. Az Üvegező állt az ajtóban.

– Elnézést kérek a késésért – szabadkozott –, de itt, Budapesten, még mindig nehezen tájékozodom – hadarta, levegő után kapkodva. Ha nem

tudtam volna előre, hogy most kell érkeznie, nem ismertem volna fel, anynyira megváltozott. Az ő arcán is meglepetés látszott, mikor meglátott engem. Hát, valóban én is megváltoztam. Elvettem tőle két bőröndjét, beljebb tessékeltem. Leült velem szemben, ellenfényben, háttal az ablaknak. Borral kínáltam, de csak vizet kért. Sokáig hallgattunk. Nézegettük egymást. Ziháló lélegzése és lelke között van-e összefüggés, kérdeztem magamban. – Ami neked megfoghatatlan lélek, nekem sűrű fal – hallottam gondolatait. – Megfoghatod-e a levegőt? Bizony mondom: meg. Csak amit hordoz, azt nem. Megiszod a bort és érzed a mámort. Megfoghatod-e a mámort? A lélek a bor. Ő hordozza a mámort. – Miután megnyugodott a légzése, megszólalt:

– Hát, igen, megváltoztam. Miként Ön is, kedves névrokonom.

– Ennyire lerí rólam? – kérdeztem kellemetlenül meglepődve.

– Majd ha kedve tartja, elmondja, mi történt magával, mióta nem találkoztunk – nyugtatott meg.

Valóban, nem volt kedvem most beszámolni az elmúlt évek történéseiről. Inkább megkérdeztem, mi járatban van, milyen esemény hatására látogatott meg, olyan sok év után.

– Én most a Helyettesítő asszony vagyok – mondta. – Egy idő óta én helyettesítem névrokonunkat, a Művésznőt – majd így folytatta:

– Tegnap Visegrádon tartottam egy előadói estet, tavaly pedig Szigligeten. Készültek fényképek mindkét előadásról, és mindegyik csak egyszer adható elő – közölte velem tárgyilagosan.

A Zebegényben tartott szerepléséről olvastam régen egy újságban, és a cikk szerzője nevezte el akkor találóan *Helyettesítő asszonynak* az Űvegezőnőt még a kilencvenes években, a jugoszláviai háború idején. Hogyan képes a helyettesítésre, csodálkoztam.

– Mint Ön is tudja, az évtizedek során sok írásos dokumentum, fénykép és hanganyag került hozzám a Művésznőről – mondta, mintha kitálta volna gondolatomat.

– Meg aztán velem is cifra dolgok történtek, de most inkább azt mondanám el, hogyan szoktam helyettesíteni a Művésznőt.

Részletek a Vadhús című készülő regényből.

Dormán László felvétele

Ladik Katalin és Dudás Károly

Köszöntjük a születésnapját ünneplő Ladik Katalint